

ANY XXV.—BATALLADA 1286

BARCELONA

(0138)
13 DE JENER DE 1894

LA CAMPANA DE GRACIA.

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA.

CADA NÚMERO 5 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA.
Números atrassats: 10 céntims

ADMINISTRACIÓ y REDACCIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, 20, botiga.
BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50.
Cuba y Puerto-Rico 2.—Estranger, 2'50.

LOS QUE HAURÍAN DE ANAR A L'EMBAIXADA

Y si no tornessin mai més jqué 'n seríam de felissons!

L'EMBAIXADA

ot lo que passa á Melilla put á caldo de malalt. A copia de rescalfarlo ha agafat lo gust y la fortor del tupí y avuy ja no hi ha paladar que puga resistirlo, ni nas que puga ensumarlo.

Tot s'ha acabat de una manera ridícul y denigrant. Los moros tornan á entrar á la plassa á vendre 'ls seus comestibles, y com allá hi ha encare molts soldats y per consegüent molts bocas que consuman, los riffeyos s'aprofitan fent pagar deu lo que val un, prevalguts de la falta de competencia. Se deya que nosaltres exigiriam dels moros una indemnisió de guerra, pero demoment son los moros los que la cobran de nosaltres, endossaninos ous y gallinias y emportantse'n los nostres quartos.

Los funcionaris de l'Aduana marroqui, que van ser expulsats de la plassa per ordre del general Macias, ja tornan á ocupar lo seu lloc, esmerantse en recanar lo que poden. Administrativament, Melilla es una bona finca que'l sultán explota.

Muley Araaf, á cambi de la fotografia que va enviarl'i hero de Sagunto, l'ha obsequiat remetentli una paperina de confits y un'olla de alcuzcuz. Aixó y l'caball que va regalarli condicionalment dias enrera son las úniques gangas positivas que ha tret don Arseni de la séva brillant campanya.

No ho olvidi pel dia que's resolgui á acceptar un titul de noblesa.

Entre 'ls blassóns del seu escut, unas quantas admetllas ensucradas y un'olla de alcuzcuz hi faran molt bon paper.

**

Mentrestant, algunas de las tropas que havian sigut enviadas al Africa á cumplir patriòticas debers regressan á Espanya. La tristesa, l'desconhort y tal vegada fins la vergonya se pinta en lo rostre dels soldats y oficials, al considerar que no 'ls hi ha sigut permés medir las seves forces ab los moros.

L'altre dia deu embarcaren tropas á Cádiz. Entatxonats en lo barco, com arengadas en barril, passaren los soldats un temporal terrible, permaneixent prop de dos dias á bordo. Durant tot aquest temps, per tot aliment reberen un xorizo y un parell de galletas. Ja ho diu lo ditzo: ¡S'ha de patir!... No n'hi ha prou ab las torturas morals qu'es necessari experimentar los sufriments físichs més dolorosos. Per infligirlos hi una cosa y altra basta y sobre la desbailesta administració espanyola.

¡Ah! Si algún dia, tal vegada més próxim de lo que molts se figurau, arriba'l moment de passar comples ¡ab quina febre y ab quin entusiasme aquests pobres soldats de la patria, no han de posarse al servey de las justas reivindicacions del poble espanyol!...

**

Fa una pila de dias ve parlantse d'enviar á D. Arseni d'embaixador plenipotenciari á la capital del Marroch. Apesar de que dels moros hem rebut los agravis, y per lo mateix lo seu emperador es qui hauria de anar á Meilla á donarnos las satisfaccions deudas, s'ha considerat més digne que siguém nosaltres els que 'ns arribém fins al seu domicili á demanarlas ab més ó menos humilitat. Las qüestions de dignitat y honra, cada hú las entén á la séva manera, y 'ls nostres gobernants les aprecian aixís.

Que vaja D. Arseni á la capital—han dit—y D. Arseni ha respondido:—Ja ho saben: estich á la disposició de vostés.

Pero en aquest assumpto, com en tots los que's relacionan ab l'embolic marroqui, hi ha hagut la mar de duptes, vacilacions y camàndulas de totas menas.

Fins s'ha arribat á dir si Muley Hassán rebria ó no al nostre embaixador. Fins s'ha suposat si la embajada trobaria graves perills en lo llarch camí que se para la costa de la capital.

Després s'ha comensat á fer càlculs sobre lo que'l nostre embaixador hauria de demanar. ¿Quina suma? ¿Quinas garantias? ¿Quinas exigencias? Tant embolllada resulta l'obra del famós Moret, que ni menos sábem á horas d'ara lo que tenim dret á reclamar.

Per últim, van dirli al general:

—Vosté mateix demani lo que vulgui y no miri prim. Obri ab completa llibertat. Ja que ha comensat la qüestió, acàbila. Es tant espavilat vosté, que ningú mes que vosté pot sortirne ab lluhiment de aquest negocí.

D. Arseni anava á acceptar aquesta proba de omnimoda confiança; però algun amich va encarregarsel de obrirli 'ls ulls, fentli veure la gran responsabilitat que anava á contreure davant del pais, segons sigués l'èxit de la séva gestió.

—¿Qué no ho veu, general, que se'l rifan? ¿Qué no compren que si la cosa li surt una mica desigual, totes las encarregadas caurán sobre vosté?... Una vegada l'han enganyat enviantlo á Melilla: ¡cuidado que

no l'enganyin un'altra vegada enviantlo á la Cort del Sultán!

Y l'héro de Sagunto, fregantse 'ls ulls, va dir:—Home, té rahó. Perque ell no hi queya en que poguessin carregarli 'l mort.

**

Aixis es que ha demanat instruccions claras y precisas, y fins ha permés que circulessin telegramas dirigits á la premsa de Madrid, afirmant qu'ell ja no estava per embaixadas.

La noticia va produir inmensa sensació. Tothom creu que ab embaixada ó sense embaixada 'ns quedarem, al cap de-vall, de la mateixa manera. Pero l'fet de negarse l'héro de Sagunto á representar lo paper d'embaixador, significaria una ruptura ab lo govern, y en aquest cas jadue fusionistas!

Y aixó, per lo vist, es lo que més importa en los actuals moments.

L'honra de la patria, la dignitat de la nació espanyola, los interessos sacrosants del país, los quantiosos desembolsos que s'han fet perque 25,000 homes anessin á missa á Sidi Guariaix, tot aixó son bicocas que no valen la pena en comparació ab lo demés. Lo gran què es que l'govern se sostinga y que l'héro de Sagunto no perdi 'l seu prestigi, ni 'l seu carácter de dida seca de las institucions.

**

Vegin tots los espanyols que tingan sanch á las venes, pondonor á la conciencia, cor dintre del pit, cervell dintre del cráneo, y un resto de instint de conservació, si aquest escàndol, y aquest rebaixament y aquesta humiliació vergonyosa, pot continuar ni un dia més.

¡Ay de nosaltres si no s'adulta prompte, pero molt prompte una resolució enèrgica que posi en bon lloc lo nom d'Espanya!...

Ja que no han volgut que ho logressim al Africa, será precis que mirém á tota costa de conseguirlo aquí!

P. K.

As bullangas que han estallat en diferents punts de Italia adquireixen de dia en dia un caràcter cada vegada més amenaçador.

Se diu que un alt personatge, atent á lo que puga succehir, ha colusat la séva fortuna en alguns dels més acreditats estableixements de Londres.

Quan vingui'l cas, no faltarà qui parodihi la frase de Francisco I, exclamant:

—Tot s'ha perdut menos las liras.

S'assegura que dintre de poch arribarà á Barcelona l'intrépit capitá Ariza.

Siga ben vingut á n'aquesta republicana terra. Ell es un dels pochs que ha tingut ocasió de traballar com se debia en las inhospitalarias platixas africanas. Y si més no ha fet es que més no li han permès.

Per més que la monarquia no's recordi tal vegada d'aquest valent, la patria espanyola conservarà sempre una memòria inextingible dels seus bons serveys.

La Epoca, exercint de nunci dels conservadors, empunya la trompeta y fa un pregó cridant á las filas conservadoras als fusionistes desheredats.

—Veniu á nosaltres los que, desitjant una cartera, ó un alt empleo, ó una prebenda qualsevol no l'havéu poguda obtenir. Aquí seréu rebuts ab los brassos oberts, y tindréu segur plat á la taula.

**

No s'pot exercir l'art del reclam ab un naturalisme més trist y á la vegada més degradant. Excitar públicament als homes polítichs á cambiar de opinions y de partit, no per impulsos de la conciencia, sino per concupiscencias del estómach, era lo últim que 'ns faltava veure en aquests temps de rebaixement, de miseria y de poca vergonya.

Lo pais hauria de pendre un determini serio per evitarse que l'insultin ab un espectacle tan baix y repugnant.

Mentre la nació agonisa, y l'industria decau, y 'l comers no sab ahont darla y 'l contribuyent á penas pot satisfer las onerosas cargas que se li exigeixen, hi ha un estableixement de crèdit, lo Banch d'Espanya que reparteix dividendos de 110 pessetas per cada acció de 500.

Lo Banch d'Espanya es l'únic estableixement que prospera en mitj de la miseria general de la nació. Per lograr beneficis de un 22 per cent no té que fer més que imprimir bitllets, posarlos en circulació y deixarlos ab interès. Lo paper y l'impressió es molt poc lo que li costan, y en canvi 'ls interessos que 'ls préstamos li reditúan pujan á una suma importantísima.

Lo govern, gran protector del Banch, no para mai de sangrarnos, á benefici de aquest estableixement privilegiat, que á dreta lleu més que Banch d'Espanya, hauria de titularse Sanch d'Espanya.

Consigna El Noticiero que una part principalissima del descubriment dels autors dels atentats de la Granvia y del Liceo's deu al general Weyler, qui desde que s'troba desempenyant lo càrrec de capità general de Catalunya, no ha deixat de m'aquest assumpt, comunicant instruccions als jefes de la guardia-civil, que han sigut cumplidas al peu de la lletra, donant lo resultat que tots sabem.

Ademés, l'indicada autoritat, que desitja com ningú que la poplosa capital de Barcelona entri resoltament pel camí de la normalitat, tan favorable al desarollo dels seus interessos, se proposa celebrar una gran parada militar lo dia 23 del corrent mes de Janer.

¡Oh, santa casualitat, benehida sigas!

Aquesta exclamació ha sortit del fondo del meu cor al enterarme de que 'ls sabres-bayonetes dels fusells Maüser que s'han repartit á una part del exèrcit espanyol, tenen grabats, entre altres atributs republicans, lo gorro-frigi.

Si's extranyan de què un govern monàrquic usi armes republicanes, jo 'ls diré que 'ls fusells Maüser estaven destinats á la República Argentina, havent aquesta consentit en que l'pedido sigués cedit á Espanya, que ab tanta urgència 'ls necessitava.

Y aixó ha donat per resultat que l'dia que aquí's proclami la República, los sabres-bayonetes dels Maüser, ja farà temps que ostentaran los atributs de aquesta honrada y desitjada forma de govern.

Lo modus vivendi ab Fransa continuará sense que la República francesa 'ns concedeixi cap benefici; y en canvi nosaltres li otorgarérem totas las ventatjas que aném concedint á las demés nacions ab las quals celebrém tractats de comers.

Així ho arreglém nosaltres sempre. Com á rumbos ningú 'ns empeta la basa.

Y ara en Moret está que no hi veu de alegria. Es natural. Com que després de tot no hi haurà ningú que li fassa pagar los plats trencats, ja pot fer lo que vulgui. Lo pais no s'hi torna.

CARTAS DE FORA.—Vimbodi.—Lo nostre Rector predica que negarà terra sagrada á tots quants se morin sense rebre tots los sagraments. Lo dia de Nadal, á la missa del gall, y estant la gent dins de la iglesia, v'apagar tots los llums deixantlos á las foscas. Per cert qu'entre Rector y Vicari's armà tal sarracina, que aquell, segons diuen li propinà una gran pallissa, lo qual no es d'extranyar, perque es home de brahó, com ho demostra l'haver coregut tota la guerra carlista, durant la qual v'abre dos ferides. En un poble tan liberal com Vimbodi, no hi pot haver un ensotanat mes aproposit.

Vich.—Lo dia dels Reys, trobantme á missa al veïn poble de Caldetenes, hi hagué un moment en que m'vaig creure transportat á un café cantant. Dos devots que l'han donada per la música, van tocar en l'armònim, alternant ab los cantors El Tio fresco, El sereno, Peteneras, Malagueñas y el Jaleo, de tal manera que las camas se despacientaven per ballar y més d'una vegada havia de reprimir un jolé! que se'm venia á la punta de la llengua. ¿Serà veritat que fins á las iglesias al últim troba refugi la flamenqueria?

Mataró.—Convé sempre posar de relleu las inmoralitats políticas, al objecte de que 'l públic sàpiga á que ateneix. Avans de les últimes eleccions municipals, tot un senyor metje homeòpata, de aquesta població, fent veure á tothom qu'era zorrillista, logrà que 'ls partidaris del seu tocayo don Manuel, coaligits ab los federal, lo fessin sortir concejal. Obtint lo càrrec, el tal senyor homeòpata, s'ha declarat independent, á fi de ser nomenat com ho ha sigut, segon tinent de Alcalde y president de la Comissió de Foment.

—No 'ls hi sembla, viva Deu, que aquest senyor regidor es un digno successor de lo celebre Matheu?

LO PEU DE D. PRAXEDES

—¿No li seria possible don Praxedes del meu cor, ferse curar desseguida aquest peu que ara té tort? Fa ja una pila de mesos qu'no doném un sol pas que no 'ns porti una desgracia, un compromís ó un fracàs. ¿A què's deu aquesta sèrie de trajerias?... ¿A què's deu? Ben clà's diu per totas bandas: al mal estat del seu peu.

Al Africa tot va endoyna; ab Fransa no 'ns enteném; del tractat ab Alemanya ningú sab bé com estém. Al interior tothom crida, al exterior tothom riu, los cambis van enlairantse, lo diner s' amaga al niu.... —¿Qué fa l' govern? ¿en qué pensa? se sent dir per tot arreu. ¡Y vosté tancat á casa, sense poder moure l' peu!....

En Moret, que, per las senyas, es ara l' seu lloch-tinent sembla talment que s' esforsa en ferho tot malament. Ja ho sab ell que l' poble l' xiula, ja ho coneix que al fi ha lograt arribá al punt més solemne de la impopularitat. Tant se val: l' home se 'n burla y ho declara en alta veu: —Soch l' amo mentrens don Práxedes no 's pugui valdre del peu.

—S' obrirán las Corts? S' ignora. Un dia diuhen que sí; l' altre dia s' assegura que ara no 's poden reunir. Després se torna á fer corre que l' més que vé s' obrirán; luego s' diu qu' es molt probable que sigui passat S. Joan.... De lo qual la gent sensata lo que únicament ne treu es que aquí s' va avant ó enrrera, segons l' estat del seu peu.

Vosté realment no es cap ángel y gobernant ha probat que en quant á pastels polítichs es una especialitat. Pero l' que ara 'ns confeccionan tenen tal forma y coló, que no hi ha qui se 'ns empassi ó no 's miri ab repulsió. Per xo tothom lo demana, porque tothom diu y creu que lo que s' veu no 's veuria si vosté estés bé del peu.

Es necessari que s' fixi en la nostra situació y procurei prompte i promptly ferse cárrec del timó. Entre Mores y Dominguez, y Gamazos y Pasquins fora fácil que 'ns portessin per escabrosos camins. ¡Vosté es l' amo, vosté es l' únic que sab de què se las hén!.... ¿Perqué, donchs, no 's determina á tornar á bellugá l' peu?

Animis, senyor Sagasta; curis si pot ser demá y deseguit mans á l' obra, porque aixó no pot anar. Lo pais està fent ayguas lo comers està abatut; mirila per allí hont vulgni, l' Espanya es un camp perdut. Y éno es trist y lamentable, no es massa grossa la creu de que un poble en pes coixeji no mes per culpa d' un peu?

C. GUMA.

LA INDEMNISACIÓ

Quànt serà la que demanaré al emperador del Marroch?

Prou en Moret s' està rompent la crisma, calculantla: per més que barrina y medita, no 'n pot acabar de treure l' aygua clara de cap manera.

—Hem gastat diu—tant en municions, tant en queviures, per las tropas, tant en embarchs, tant en armament.... Quànt fa tot això?

Suma, esborra xifras, augmenta partidas, torna á sumar; pero l' comptes no li surten.

—Si ho preguntés á n' en López Dominguez, y aixís me treuria la responsabilitat de sobre?... A preguntarli.

—Escríti—diu don Segimon, encarantse ab lo ministre de la Guerra:—estava pensant que per fixar la indemnisió que s' ha de demanar á Muley-Hassan, ningú més aproposit que vosté.

—Jo?—fa en López Dominguez, arrufant lo nas:—Déu me 'n guard y Maria Santíssima! No m' hi vull enredar ab aquests tinglados.

—Oh! Vosté es lo ministre de la Guerra; vosté sab lo que importan los gastos fets y 'ls perjudicis que se 'ns han ocasionat.... ¿qué té de particular que vosté sigui l' que....

—No, no; no m' ho donaré entenen, encare que m' fassi un discurs de tres horas. ¿No ha arreglat vosté la pau? Pues arre-

gli la indemnisió. Qui s' ha menjat la carn, que rosegui 'ls ossos.—

En Moret gira quía ab tot lo mal humor imaginable y torna á prosseguir los càlculs interromputs.

—Tant per municons.... tant per armament.... tant per transports.... tant per....

De repent té una idea nova.

—Sent qüestió de gastos y de diners ¿quí millor que l' ministre d' Hisenda per resoldrela?....

Cap á casa en Gamazo.

—Don Germán, m' hauria de fer un favor: escriurem en un cap de paper la cantitat que li sembli qu' hem de demanar als moros.

—¿Als moros? ¿Per qué 'ls hem de demanar res?

—Vull dir la indemnisió de guerra que han de pagar segons lo....

Don German balandreja l' cap y's posa á riure.

—Senyor Moret, jo m' entench ab los contribuyents espanyols: ab los de fora casa, no m' hi fico.

Lo ministre d' Estat comensa ja á marejarse.

—Si en Sagasta no 'm treu del apuro....

Don Práxedes lo reb trayent foch pels caixals.

—¡No 'n parli d' indemniscions ni de romansos!—li diu crident de mala manera:—¿li sembla si ab la trageria del peu encare no 'tinch prou?

—¡Y donchs!... ¿qui me la indicará la xifra que busco? ¿qui la fixarà la cantitat que....

—¡Home de Deu! No 's posi amohinos á sobre: digui á ne'n Martinez Campos que se 'n cuydi ell mateix.

—¡Té rahó! ¡quina solució més hermosa!....

Immediatament al telègrafo.

—Don Arseni: Melilla. Deixo seu criteri senyalar import indemnisió moros.—

Contestació immediata de 'n Martinez Campos.

—Sr. Moret: Madrid. Gracias pel honor que 'm dispensa, però altra feyna hi ha. En materia números no hi entenç pílota.

Réplica telegràfica de 'n Moret:

—Deixis de tonterias: queda má vosté. Fassi lo que vulgui.

Resposta del general:

—Qui ha de deixarse de tonterias es vosté. Me meno partida. No vull carregar mort.

Davant d' aquesta insistència y comprenent que l' general li ha vist las cartas, en Moret repren per tercera vegada l' càlcul de lo que poden importar los nostres gastos.

—Tant per transports, tant per queviures, tant per armament, tant....

—¡Calla!—exclama assaltat per una idea iluminosa:—ja hi trobat una manera hábil y delicada per sortir del apuro. La indemnisió.... ¡qué la senyalí l' mateix Sultan! Deixémho á la séva caballerositat.

Telègrama al emperador del Marroch:

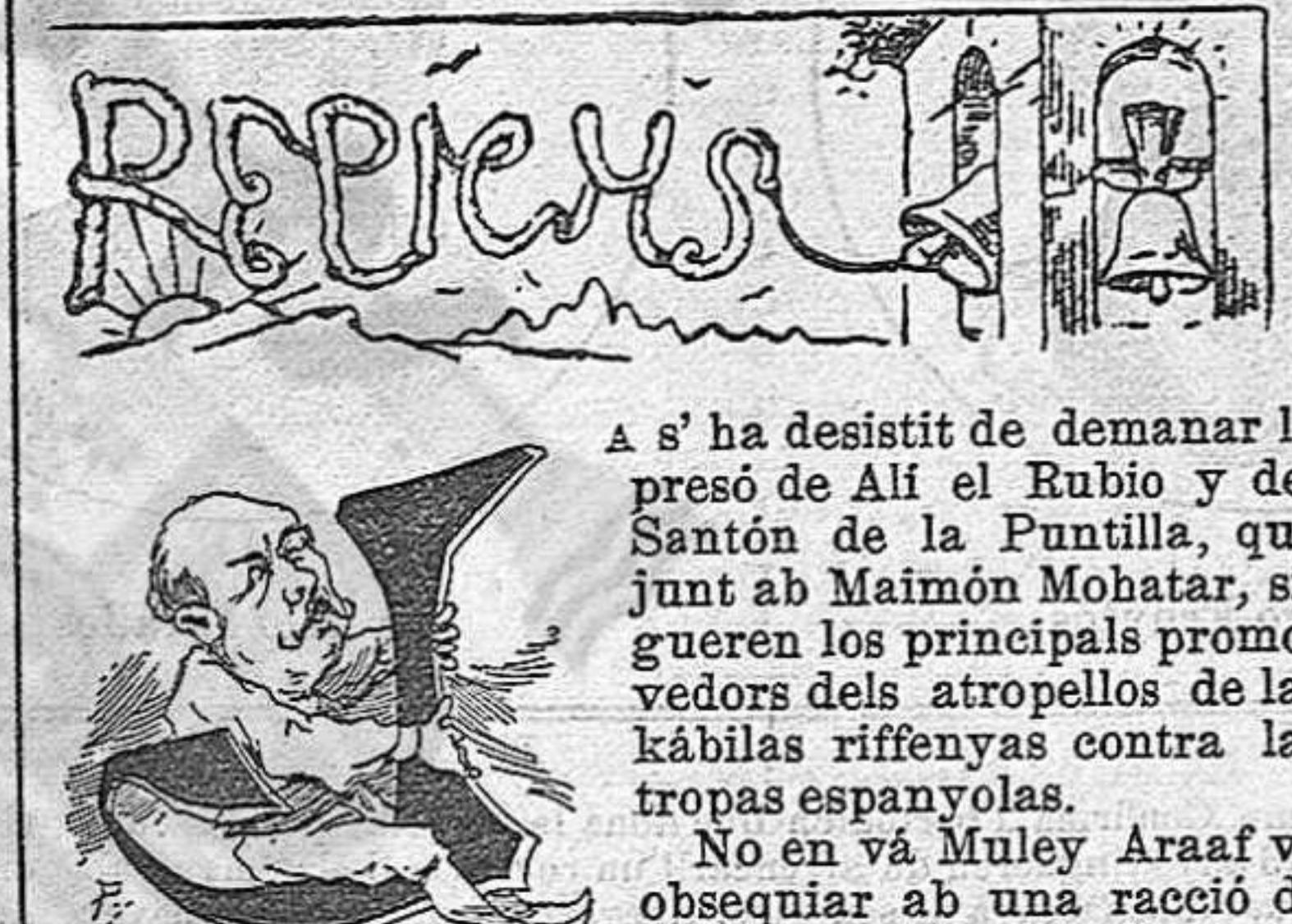
—Prego á S. M. Muley-Hassan que 's digni fixar la indemnisió de Guerra.

Contestació:

—No fassin cumpliments: vostés mateixos. Dónquinme lo que vulguin.

Perque efectivament, sembla que ara resulta que Muley-Hassan diu que la indemnisió qui ha de cobrarla es ell.

FANTÁSTICH.

A s' ha desistit de demanar la presó de Ali el Rubio y del Santón de la Puntilla, que junt ab Maimón Mohatar, siguéreran los principals promovedors dels atropellos de las kábiles rifenyas contra las tropas espanyolas.

No en vá Muley Araaf va obsequiar ab una ració de confits al héroe de Sagunto.

D' aquesta feta y tractantse de moros, D. Arseni ja no 's treurá may més la dolsor del paladar.... ni del cor. Ab tant de sucre, hasta quan se cremi será molt capás de tornar-se un héroe de pasta de carmetlo.

Los gastos fets á Melilla per la marina de guerra, ascendenxen á dos milions y mitj de pessetas. En municions solament va gastarse'n més de un milió.

—No es veritat que no sembla sino que 'ls canóns del Venadito, 's carreguessin ab dobletas de cinch duros?

Quan l' héroe de Sagunto emprengui l' seu viatge en calitat d' embajador, no 's permetrà que l' accompanyi cap periodista.

En cambi formarà part de la comitiva l' fill del senyor Moret, que 's diu Llorens, per més senyas.

Aixís es com han de procedir los bons pares de familia: sobre tot que l' noy quedí content.

No pot menos d' extranyar á tothom que per arreglar la qüestió marroqui 's nombrí un embajador.

Jo trobo, francament, que l' em hi es de massa.

Es tant lo que se 'ns ha fet baixar, que ab un baixador que 's nombrés n' hi hauria de sobras.

En un dels últims consells de ministres, després de passar balans del any 93, en Moret confessà qu' en

ell predominaren los aconteixements tristes per la nació. Y á continuació va dir:

—Y encare sort de nosaltres, que á no ser un servidor y 'ls meus companys de ministeri, pitjors reverts tindriam de l' any que acaba de finir.

Se necessita unir á la barra de 'n Romero Robledo l' tupé de D. Práxedes, pera parlar de aquesta conformitat.

¿Quin dia serà que 'ls encarregats de governar á Espanya sigan homes una mica serios?

D. Emilio s' ha disgustat ab en Camo, l' intelligent jefe del partit possibilista de Huesca, à qui en Castellar ha degut constantment la seva acta de diputat.

Vol D. Emilio renunciar á la investidura, instituït emperò hereu de la mateixa al indispensable senyor Abarzuza; pero en Camo considera que 'ls vots dels electors de Huesca, lo qu' es pel Sr. Abarzuza encare estanverts.

Y de aquí l' disgust que ha surgit entre en Camo, que tan grans favors ha fet al ex-tribuno, y aquest que, per lo vist, tan malament sab agrahirlos.

**

Desde que D. Emilio s' dedica á la restauració de la cuyna espanyola, ha decaygut molt.

Qualsevol diria que fins se figura que convertir als republicans de sempre en monàrquichs vergonyants al servei de 'n Sagasta, ha de ser cosa tan fàcil com agafar la paella pel mànech y girar una truya.

Ménjesila de gust ell, si tanta gana té; pero deixi estar tranquil als homes que senten honesta repugnancia, y que per res del mon volen acostarse als greixosos fogons de la monarquia.

S' ha declarat conservador lo diputat fusionista per Puerto-Rico, Sr. Vila y Vendrell.

M' inclino á creure que aquest bon senyor tindrà equivocat lo nom de mare.

Veyám ¿com se diu? Vendrell ó Ventrell?

Ara que la bandera espanyola ha quedat tan lluïda en lo camp de Melilla, se li ha ocorregut á n' en Moret disposar que s' issi l' pabelló nacional en tots los estudis de primeras lletras.

A tal efecte ha dictat las disposicions necessaries, encaminades á que cap estudi careixi de bandera.

**

Una idea que recomano al Ajuntament de Barcelona:

¿Trobarà aquest may més una ocasió millor que la present, pera desferse de aquella gran munió de banderas que vá manar construir ab motiu de las festas del Centenari?

Si l' Sultán se nega á pagar la indemnisió que se li reclama, en Moret confiará la resolució del conflicte ab lo Marroch á n' en Gamazo.

Perque en aquest cas, en lloch de batallóns de soldats, li enviaré un exèrcit de comissionats de apremis en dejú.

A Italia s' ha pensat ressuscitar un impost creat per Pere 'l Gran de Russia; un impost sobre las barbas.

Si en Gamazo se 'n entera, ja estém afeytats tots los espanyols, ara que casi ni céntims ens quedan pera pagar al barber.

A dreta lley, aquí l' impost deuria establirse únicament sobre 'ls que s' afaytan. May siga sino per veure com afliixan la mosca 'ls toreros y 'ls capellans.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

Ciutadans S. Garcia, A. Palau, A. Serra, Julia C. y P., Nasi Parpal, V. Roig y V., Olimpe Sollover, F. Aragones, Mujer de Luchana, Ll. Condéminas, Barba Roja y Gall-d'-indi, Un Aixalabrat y Pep Sistella.

—Lo qu' envian aquesta setmana no sá per casa.

Ciutadans Jo Jo, Weber, J. F. Durban (Rey Nano), F. Casals, J. A. y F., Enrich Bausá, E. Magliori, J. Tomás Mateu, Un Escrupulós, Pep de la Parra, Martí Tomás y Un Aixerit.—Insertarem alguna cosa de lo que 'ns envien.

Ciutadà A. Congost y Sanz: Las composicions son molt desiguals y contenen rimas molt defectuosas.—E. Sunyé: La poesia no 'ns v' de las composicions en vers, n' aprofitaré dugas.—Japet de l' Orga: Està bé.—March: Es fluixet.—Lluís Salvador: Las composicions d' arxa avants las havia enviades: no es cert.—Dolors Mont: V' voté també veixia!—Ros Toll: Hi falta una mica de intenció en l' article que 'ns remet.—Silvestre Xato: Los versos son molt defectuosos.—Un A. Vendrell: Es massa llarga la séva composició y te poca novedat. Respecte á las dos obres no 's venen l' autor n' ha fet una curta tirada y las regala als seus amics.—Rosendo Pons: La composició ha perdut l' oportunitat.—Capellá prehistòrica: L' article té coses però en conjunt no ofereix gaire novedat.—Ros Ros: L' article de vosté es un boicot boixich: es precís donar-li qualitat. Corretjeixil, accentúil y envihi 'ls dibuixos.—Cantor de Catalunya: Aprofitarem alguna cosa.—Follet: Las composicions van bé.—Emilio Llorençip: L' article es manso.—Cessáreo Hernández y G.: Los versos qu' envia están plens de ripis y barbarismes Floralenchs.—T. Mol de Vist: Lo seu treball m'asseja molt.—F. Colbells: No 'ns v' prou bé.

LOPEZ, editor.—Rambla del Mitj, 20.

A. Lopez Robert, impresor.—Asalto, 63.—BARCELONA

ANARQUISTAS PRESOS Á BARCELONA AB MOTIU DELS ATENTATS DE LA GRAN-VIA Y DEL LICEO

Emili Navarro

Joseph Codina

Mariano Cerezuelo

Manuel Archs

Frederich Carbonell

Mateu Ripoll

Jaume Sogas

Joseph Bernard

Domingo Mir

Domingo Fruytós

Camilo Miralles

Ramon Talarn

L' ATENTAT DEL LICEO

ACLARACIÓNS Y DESCUBRIMENTS

L'atenció pública està fixa en la persona de Santiago Salvador Franch qu'en rahó de la ferida que va inferir-se al efectuarse la séva detenció, continua en estat grave en la sala de presos del Hospital de Zaragoza, subjecte ab una cadena amarrada al sostre. En la impossibilitat de trasladarlo á Barcelona, l' jutje instructor, Sr. Garcia Domenech, se trasladá á aquella ciutat, al objecte de pêndre-li declaracions. La diligencia durá de quatre á cinc horas. Sembla que Salvador, comprendent per las preguntas que se li feyan, lo molt enterada qu'está la justicia de tots los detalls dels atentats anarquistas, exclamá:—Si tot ho saben ja, per què m' pregunten?

Si això sigués cert, cauria per terra l' propòsit que tenia de atribuir-se á si sol tota la culpabilitat del horrible atentat del Liceo.

Lo corresponsal zaragoçá de un periódich barceloní atribuix á Salvador los següents conceptes: «Si Jesucrist s'hagués trobat á la mateixa altura que nosaltres en sociología, hauria sigut anarquista. No sé si Deu existeix; però cas d'existir, anarquista és segurament.» Interrogat si després de disparar las bombas sentí remordiments, digué que passá alguns mals ratos pensant ab tanta víctimas; pero que la conciencia acaba de dir-li sempre que havia cumplert ab lo seu deber.

Un periódich de Zaragoza cita alguns antecedents funestos de la familia Salvador. Lo pare de Santiago, anomenat Vicens, gosava de una posició regular, però per la séva poca afició al treball sufri grans perdes, dedicantse després á amenassar á alguns veïns richs del poble, exigintlos cantitats. Morí á mans de la guardia-civil, al intentar fugirse de una corda de presos. —Un oncle patern de Santiago se penjà en una olivera; y un germà del seu avi, capellà per mes senyas, al cumplir 33 anys, considerant que ja havia alcancat l' edat de Cristo, s'tancà dins de un quartó y's clavà un tiro.

L'autor del atentat del Liceo, á més de Salvador y Franch, se diu Burgués de apellido secundari. No deixa de ser un sar-

cisme. Confirma l' periódich que dona la notícia, que á l' edat de 13 anys tingueren de arrencarli un revólver de las mans ab lo qual amenassava al seu pare. Afegeix que després de haver exercit lo matutí á Barcelona, s'uni ab un vehí de Calanda y en la pineda de Manglanilla donà mes de un suso als viandants ab sas tentativas d' atraco. Acusat de haver comés un robo á Castellote, sigué posat en llibertat després de tres mesos de arrosegarse per las presons, no havent'se pogut probar lo delicte de que se l' acusava.—Trobantse més tart á Valencia, tingué algunes qüestions ab l' amo de la fonda ahont parava, per no poder pagar lo gasto que havia fet: s' enredá ab un agent de l' autoritat y sufri per aquest motiu una detenció correccional. De retorn á Barcelona, tres dies després de l' execució de 'n Pallás, se li atribueix la intenció de desenterrar lo cadávre de aquest últim, que tant hagué de cridar l' atenció del públic.

Asseguran que ha explicat que entrá al Liceo per la porta que dona al carrer de Sant Pau, ab las dos bombas á la faixa, y cubert ab lo tapa-bocas, aproveitant la circumstancia d' estar plouent ab molta forsa al comensar la funció: que dispara las bombas, quan tothom estava distret escoltant á la tiple, y que ho feu desde una de las portas que donan ingress al galliner, escapant desseguïda.

Fins aquí l' periódich zaragoçá.

* *

Antonia Colom, esposa de Santiago Salvador, qu'en un principi callava per no agravar la situació del seu marit, sembla que ha fet revelacions importants, que l' secret del sumari impedeix fer públicas.

Desde que Santiago's feya ab los terroristas havia cobrat un gran aburiment al treball, y la infelis Antonia, fent feynas á las casas, se veya obligada á subvenir á las necessitats de la família.

Ja en lo meeting mònstruo que se celebrá en la Plassa de toros, y que á pesar del seu calificatiu de monstruo's veié poch concorregut, hi havia la idea de ferne una de grossa. Se diu que s'intentava sembrar lo terror per la ciutat, entregantse al saqueig en determinats barris ahont abundan las joyerías. Santiago Salvador assistí al meeting ab una bomba. La funesta tenta-

tiva fracassá, y Salvador, al arribar á casa séva, ficá la bomba en un tupí, cubrintla de serraduras. Enterrat lo tupí en un solar del carrer de Corts, un dia, al tenir noticia de qu' en dit solar s' hi anava á edificar, desenterrá aquell perillós objecte.

Las dos bombas que siguieren llansadas á la platea del Liceo, Santiago Salvador las tenia guardadas dintre de un bagul feya dos dias. Alguns dels anarquistas que avui están presos solian visitar lo seu domicili: sembla qu' en Codina es qui li proporciona aquellas dos bombas. Lo dia 7 de novembre sortí Salvador de casa séva mes d' hora de lo que solia, emportantse'n las bombas y no hi torná fins á un quart de dotze de la nit. Estava cansat, emocionat y nerviós.—Ja se realisat lo meu desitj—digué á la séva dona. Y quan aquesta s'enterá del fet, signé tal lo seu esglay, que ab una mica més li cau dels brassos la nena, criatura de 14 mesos, que hi tenia amorosament.

Salvador, comprendent que podia ser descubert per aquest costat, sembla que li digué:—Recòrdat de lo que va fer en Ratachol ab dugas donas que l' van vendre.

Desde llavors la infelis Antonia no gosava un moment de tranquilitat. Temia per ella y per la séva filla. No en v' l' seu marit l' havia amenassada, y aquest no deixava mai lo ganivet, la pistola y una ampolla de veneno. Ell mateix tampoch vivia tranquil. Devorava més que llegia l's periódichs que relatavan l' atentat del Liceo, y quan s'enterá de la detenció de algun dels actuals presos, digué:—Estich perdut! Aquest ho contará tot.

Desde llavors fugí: estigué alguns dies á Sant Feliu de Guixols; ne passá alguns altres á la casa del seu amic Sogas, y per últim, en companyia de 'n Cerezuelo se 'n anà á Aragó. Desde Huesca s' dirigi á Alcañiz; y desde aquí al seu poble natal Castelserás.

Lo restant, fins á la séva detenció, ja ho hem contat en números anteriors y n' estan enterats los lectors de la CAMPANA.

* *

Ha passat al ram de guerra la sumaria correspondent als presos Codina, Cerezuelo, Bernard, Talarn, Vacherini, Navarro, Archs y altres per creure'sls complicats en l' atentat comés per Paulí Pallás en la Gran-via.

J.

